

TURISMUL

Din decembrie 2009, Uniunea este competentă să desfășoare acțiuni de sprijinire, de coordonare sau completare a acțiunii statelor membre în politica turistică. Deși cadrul financiar multianual 2021-2027 nu prevede o linie bugetară separată pentru politica în domeniul turismului, în perioada 2022-2023 bugetul pentru activitățile turistice a fost alocat în cadrul programului privind piața unică.

TEMEI JURIDIC

Articolul 6 litera (d) și titlul XXII articolul 195 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

OBIECTIVE

În Uniunea Europeană, sectorul turismului, în accepția sa clasică (de furnizor tradițional de servicii de călătorie și turistice) cuprinde 2,3 milioane de întreprinderi, în special întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri), care oferă locuri de muncă unui număr de aproximativ 12,3 milioane de persoane.

Turismul este o activitate economică majoră în Uniunea Europeană, reprezentând 10 % din PIB-ul său, având un impact amplu asupra creșterii economice, a ocupării forței de muncă și a dezvoltării sociale. Acesta poate fi un instrument puternic de combatere a declinului economic și a șomajului.

Politica UE urmărește să mențină poziția Europei ca destinație principală, maximizând în același timp contribuția industriei la creșterea economică și la ocuparea forței de muncă și promovând cooperarea între țările UE, în special prin schimbul de bune practici.

REZULTATE

A. Politică generală

Din 2001, Comisia a publicat mai multe comunicări, cea mai recentă în 2014, prezentând orientările sale politice pentru dezvoltarea sectorului turismului, printre care:

- ([COM\(2007\)0621](#)) din 19 octombrie 2007 – [Agenda pentru un turism european durabil și competitiv](#) – care prezintă dezvoltarea sustenabilă ca mijloc de garantare a competitivității pe termen lung a turismului și anunță acțiuni de pregătire pe perioade de trei ani;
- ([COM\(2010\)0352](#)) din 30 iunie 2010 – [Europa, destinația turistică favorită la nivel mondial – un nou cadru politic pentru turismul european](#) – care analizează factorii ce contribuie la competitivitatea sectorului european al turismului și obstacolele care stau în calea dezvoltării sustenabile a acestuia;
- ([COM\(2012\)0649](#)) din 7 noiembrie 2012 – [Aplicarea și dezvoltarea politicii comune în materie de vize în vederea stimulării creșterii economice în UE](#) –

care vizează creșterea numărului de turiști din țările terțe care vizitează UE prin intermediul unei politici comune în materie de vize;

- (COM(2014)0086) din 20 februarie 2014 – [O strategie europeană pentru stimularea creșterii economice și crearea de locuri de muncă în turismul maritim și costier](#) –, care vizează să promoveze creșterea sustenabilă și competitivitatea în domeniul turismului maritim și costier.

B. Măsuri speciale

1. Măsuri în beneficiul călătorilor și/sau al turiștilor

Concret, au fost luate măsuri menite să faciliteze trecerea frontierelor și protejarea sănătății și a siguranței, precum și a intereselor materiale ale turiștilor. Acestea includ [Recomandarea 86/666/CEE a Consiliului](#) privind siguranța hotelurilor existente împotriva incendiilor, [Directiva 2008/122/CE](#) privind dreptul de folosință a bunurilor pe durată limitată și [Directiva \(UE\) 2015/2302](#) privind pachetele de servicii de călătorie și serviciile de călătorie asociate. Acestea sunt completate de adoptarea unor norme privind drepturile pasagerilor în toate domeniile transportului (a se vedea fișa [2.2.3](#)). [Directiva 2006/7/CE](#) din 15 februarie 2006 privind gestionarea calității apei pentru scăldat exemplifică legătura dintre turism și alte domenii de competență ale UE. De asemenea, aceasta abrogă Directiva 76/160/CEE din 8 decembrie 1975 cu efect din 31 decembrie 2014.

La solicitarea Parlamentului, Comisia a lansat o serie de inițiative sub forma a cinci programe de pregătire pe teme punctuale în ceea ce privește turismul european.

Una dintre acestea este inițiativa „[EDEN](#)”, care se concentrează asupra promovării „destinațiilor turistice europene de excelență”, cu alte cuvinte, a destinațiilor puțin cunoscute sau a celor aflate în ascensiune care respectă principiile privind sustenabilitatea.

Conceptul „[Turismul durabil](#)” include „Centura verde europeană”, (6 800 km de căi de circulație, ce se întind de la Marea Barents la Marea Neagră) și are drept obiectiv promovarea transformării fostei Cortine de fier într-o rețea transfrontalieră de căi de circulație pentru plimbările cu bicicleta sau pe jos. UE cofinanțează, de asemenea, proiecte transfrontaliere de turism sustenabil, care au drept scop diversificarea ofertei europene de turism.

Programul „[DiscoverEU](#)”, unul printre multe alte programe de promovare a turismului, le permite europenilor în vârstă de 18 ani să călătorească în întreaga UE și să afle mai multe despre diversitatea din Europa.

2. Măsuri de turism responsabil în beneficiul industriei și al regiunilor din turism

Comisia susține, de asemenea, crearea de rețele între principalele regiuni turistice europene. UE oferă o serie de surse de finanțare pentru a ajuta turismul să contribuie la dezvoltarea și la ocuparea forței de muncă în regiune.

În aprilie 2022, Comisia a adoptat o propunere de creare a unui sistem la nivelul UE privind protecția indicațiilor geografice ale produselor neagricole (cum ar fi artizanatul) ([COM\(2022\)0174](#)). Aceste produse sunt adesea semnificative pentru identitatea locală și pentru atragerea turismului. Unul dintre obiectivele revizuirii

regulamentului este de a stimula economiile regionale și turismul în aceste domenii. Propunerea așteaptă în prezent [poziția Consiliului în primă lectură](#).

Datele statistice armonizate privind turismul sunt colectate în cadrul Uniunii din 1996. [Regulamentul \(UE\) nr. 692/2011](#) din 6 iulie 2011 a stabilit un cadru comun pentru dezvoltarea, producerea și difuzarea sistematică a statisticilor europene referitoare la turism, colectate în statele membre. În 2013, Comisia a creat un observator virtual al turismului pentru a coordona colectarea și stocarea de informații și pentru a garanta o mai mare sinergie între diferitele niveluri la care se iau deciziile privind politica în domeniul turismului. În octombrie 2022, Comisia a lansat [tabloul de bord al UE privind turismul](#), un instrument menit să ajute factorii de decizie de la nivel regional și național să orienteze politicile și strategiile din sectorul turismului prin creșterea accesibilității statisticilor din domeniul turismului și să ajute destinațiile și agențiile publice să monitorizeze progresele acestora în ceea ce privește tranziția verde și cea digitală. Aceasta este una dintre măsurile propuse în „[Strategia Comisiei privind parcursul de tranziție pentru turism](#)” din 2022 (mai multe detalii privind strategia de mai jos).

În noiembrie 2022, Comisia a adoptat o revizuire a [Regulamentului \(UE\) 2018/1724](#) privind colectarea și partajarea datelor referitoare la serviciile de închiriere de locuințe pe termen scurt ([COM \(2022\) 0571](#)). Punând accentul în special pe IMM-uri, această inițiativă urmărește să dezvolte o creștere responsabilă, transparentă și echitabilă a închirierilor pe termen scurt, ca parte a unui ecosistem turistic echilibrat.

3. Alte măsuri specifice

De asemenea, Comisia Europeană a organizat o Conferință privind turismul ([Showcase Conference on Tourism](#)) la Bruxelles, la 19 martie 2019.

În 2023, Comisia intenționează să adopte un regulament privind digitalizarea documentelor de călătorie. Acest lucru ar facilita călătoriile, deoarece documentele de călătorie digitale sunt mai ușor de emis, ceea ce ar aduce beneficii industriei turismului.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Cu mult înainte de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, Parlamentul a adoptat o serie de rezoluții privind orientările și inițiativele Comisiei în domeniul turismului.

În urma intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona, la 27 septembrie 2011, Parlamentul a adoptat o [rezoluție](#) pe baza unui raport din proprie inițiativă referitoare la „Europa, destinația turistică favorită la nivel mondial”. La 25 martie 2021, Parlamentul a adoptat o [rezoluție](#) din proprie inițiativă referitoare la elaborarea unei strategii a UE pentru turismul durabil. Rezoluția a solicitat reconstruirea sectorului turismului din UE după pandemia de COVID-19, reorientarea politicii de guvernare în cadrul UE, consolidarea tranziției către un turism durabil, responsabil și inteligent și regândirea planificării turismului viitor.

La 27 octombrie 2015, Parlamentul a adoptat în a doua lectură [o poziție](#) în vederea adoptării unei noi directive de consolidare a protecției călătorilor care achiziționează pachete de servicii de călătorie și de abrogare a Directivei 90/314/CEE. Colegiuitorii sunt pregătiți să modifice din nou Directiva privind pachetele de servicii de călătorie. Lucrările ar trebui să înceapă la sfârșitul anului 2023. La

29 octombrie 2015, Parlamentul a adoptat o [rezoluție referitoare la noile provocări și concepte pentru promovarea turismului în Europa](#). În cadrul acesteia se menționează, printre altele, digitalizarea canalelor de distribuție, dezvoltarea noului sector al economiei colaborative, schimbarea comportamentului consumatorilor, nevoia de a atrage și a menține personal calificat, schimbările demografice și caracterul sezonier. Parlamentul invită, de asemenea, Comisia să prezinte o nouă strategie pentru turism, care să înlocuiască sau să actualizeze Comunicarea din 30 iunie 2010 intitulată „Europa, destinația turistică favorită la nivel mondial”.

La 24 octombrie 2019, Parlamentul a adoptat o [rezoluție](#) referitoare la impactul negativ al falimentului companiei Thomas Cook asupra turismului din UE. Parlamentul a mai aprobat o [rezoluție](#) la 5 mai 2022 referitoare la impactul războiului ilegal de agresiune dus de Rusia împotriva Ucrainei asupra sectoarelor transporturilor și turismului din UE. Parlamentul a adoptat, de asemenea, alte rezoluții relevante, inclusiv privind [punerea în aplicare a noii strategii industriale actualizate pentru Europa: alinierea cheltuielilor la politică](#), la 15 septembrie 2022, și la [evaluarea noii comunicări a Comisiei privind regiunile ultraperiferice](#) din 13 iunie 2023.

Membrii au contribuit la elaborarea și negocierea legislației UE care afectează turismul, cum ar fi [propunerea de regulament privind colectarea și schimbul de date referitoare la serviciile de închiriere de locuințe pe termen scurt](#) [COM (2022) 0571]. Atunci când va fi adoptat, acesta va reglementa activitățile de colectare a datelor ale platformelor de închiriere pe termen scurt, va oferi mai multă securitate turiștilor, va asigura condiții de concurență echitabile pentru industria turismului, precum și va permite orașelor care depind de turism să depună eforturi în vederea sustenabilității și să asigure o bună calitate a vieții pentru locuitorii lor.

Comisia pentru transport și turism a Parlamentului și Grupul său operativ pentru turism (TTF) poartă în mod regulat discuții cu reprezentanții organismelor de turism internaționale și ai părților interesate. Grupul operativ pentru turism a solicitat, de asemenea, o politică în domeniul turismului mai coerentă și a ridicat problema unei linii bugetare a UE separate pentru turism.

MĂSURILE LUATE ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI DE COVID-19

Europa este cea mai căutată destinație turistică din lume. Sectorul turismului este o parte esențială a economiei UE, de aceea Uniunea este hotărâtă să insuflă o nouă viață acestui sector.

În primele patru luni ale anului 2020, Europa a înregistrat o scădere dramatică, cu 44 %, a numărului de turiști internaționali în raport cu aceeași perioadă a anului 2019 – o scădere care reflectă performanța globală. Pierderile de locuri de muncă în domeniul turismului în 2020, în Europa, au fost la o scară enormă, fiind cifrate la între 14,2 milioane și 29,5 milioane.

Comisia a recurs la diverse instrumente de reacție rapidă: o propunere de suspendare a normelor care obligă companiile aeriene să își utilizeze sloturile orare alocate pe aeroporturile din UE ([COM\(2020\)0111](#)); orientări privind drepturile pasagerilor în UE ([C\(2020\)1830](#)) și controalele la frontieră ([C\(2020\)1753](#)); și [asistență pentru repatrierea călătorilor din UE](#) în timpul restricțiilor de deplasare din perioada martie-mai 2020.

În mai 2020, Comisia a prezentat comunicarea sa intitulată „Turism și transport în 2020 și ulterior” ([COM\(2020\)0550](#)), care conține orientări și recomandări pentru reintroducerea în siguranță a liberei circulații fără restricții și redeschiderea frontierelor interne, reluarea, în condiții de siguranță, a serviciilor de transport, de conectivitate și de turism, în special în domeniul ospitalității, soluționarea crizei de lichidități și restabilirea încrederii consumatorilor, și a emis recomandări privind voucherele. Parlamentul, la rândul său, a avut dezbateri privind pandemia de COVID-19 în cadrul ședințelor sale plenare din 10 martie, 26 martie și 17 iunie 2020. În timpul ședinței plenare extraordinare din 26 martie 2020, Parlamentul a adoptat poziția sa referitoare la trei propuneri legislative: [Inițiativa pentru investiții ca reacție la noul coronavirus](#), [extinderea Fondului de solidaritate al UE pentru a acoperi urgențele din domeniul sănătății publice](#) și [suspendarea temporară a normelor privind sloturile orare pe aeroporturi](#) (a se vedea și [COM\(2020\)0111](#) de mai sus). În plus, în sesiunea sa plenară din 19 iunie 2020, Parlamentul a adoptat o [rezoluție referitoare la transport și turism în 2020 și ulterior](#), în care a solicitat să se acorde rapid sprijin pe termen scurt și lung sectoarelor transporturilor și turismului, pentru a le asigura supraviețuirea și competitivitatea.

În iulie 2020, Comisia a adoptat „[Planul de acțiune pentru o fiscalitate echitabilă și simplificată în sprijinul strategiei de redresare](#)” (COM(2020)0312). În acest plan, Comisia își prezintă obiectivul de a revizui Directiva TVA, în special regimul special de TVA pentru agențiile de turism. În al patrulea trimestru al anului 2023, Comisia intenționează să adopte această revizuire. Scopul inițiativei este de a revizui regimul special de TVA pentru agențiile de turism, normele în materie de TVA privind transportul de călători și regimul de scutire de TVA pentru călătorii din afara UE.

În martie 2021, Parlamentul a adoptat raportul său din proprie inițiativă intitulat „[Instituirea unei strategii a UE pentru turismul durabil](#)”, în care Parlamentul invită statele membre să pună în aplicare fără întârziere criterii comune și coordonate pentru călătoriile în condiții de siguranță. Aceasta include un certificat comun de vaccinare și un sistem de recunoaștere reciprocă a procedurilor de vaccinare în scopuri medicale, facilitând în același timp introducerea formularului UE de localizare a pasagerilor, în format digital, acolo unde este posibil, cu respectarea deplină a normelor privind protecția datelor.

La 15 februarie 2022, Parlamentul a adoptat o [rezoluție](#) referitoare la provocările cu care se confruntă zonele urbane în perioada post-COVID-19, în care a reamintit că turismul urban joacă un rol esențial în elaborarea politicilor urbane și a subliniat că majoritatea orașelor din UE au suferit de pe urma recesiunii turismului în urma pandemiei și trebuie să caute moduri de operare noi și mai durabile pentru a restabili turismul. Acest lucru a condus la utilizarea sporită a noilor tehnologii digitale, care au permis o mai bună gestionare a spațiilor urbane și deplasarea turiștilor urbani pentru a preveni acumularea de grupuri mari și situații riscante în contextul pandemiei.

Statele membre au fost invitate să instituie un protocol comun și nediscriminatoriu al UE privind siguranța sanitară pentru testarea înainte de plecare, care ar trebui să fie fiabil și accesibil și să includă tehnologii de testare rapidă, teste PCR și altele.

La 17 martie 2021, Comisia a prezentat o comunicare intitulată „O cale comună către o redeschidere sigură și susținută” ([COM\(2021\)0129](#)), precum și o propunere

de regulament privind un cadru privind eliberarea, verificarea și acceptarea certificatelor interoperabile privind vaccinarea, testarea și redresarea în vederea facilitării liberei circulații în timpul pandemiei de COVID-19 (Certificatul verde digital) ([COM\(2021\)0130](#)) și un cadru similar aplicabil resortisanților țărilor terțe care au reședința legală pe teritoriul statelor membre ([COM\(2021\)0140](#)).

Certificatul digital al UE privind COVID a fost acceptat în toate statele membre, contribuind la asigurarea dreptului la liberă circulație pentru toți rezidenții UE. În urma unei revizuirii a regulamentului și a adoptării sale de către Parlament și Consiliu [[Regulamentul \(UE\) 2022/1034](#)], sistemul de certificate digitale privind COVID a fost prelungit până în iunie 2023.

În februarie 2022, Comisia a adoptat planul său intitulat „[Calea de tranziție pentru turism](#)”. Strategia industrială actualizată a UE a subliniat necesitatea de a consolida reziliența sectorului turismului și de a accelera tranziția digitală și tranziția verde în contextul pandemiei de COVID-19. Parcursul de tranziție a identificat 27 domenii de măsuri pentru tranziția verde și cea digitală și pentru ca industria turismului din UE să devină mai rezilientă. Ca răspuns la acest plan, Consiliul a adoptat „[Agenda UE pentru turism 2030](#)” în decembrie 2022. Agenda s-a axat pe cinci priorități: tranziția verde și tranziția digitală; reziliență și incluziune; aptitudini și asistență; și cadrul de guvernare și de facilitare a politicilor, cu mai multe acțiuni incluse în cadrul fiecărei priorități.

Davide Pernice / Olena Kuzhym
05/2024